

КОРОНАВИРУСИЙН ХАЛДВАРЫН ДЭГДЭЛТИЙН ҮЕ ДЭХ ГАДААДЫН ЗАРИМ УЛСЫН ПАРЛАМЕНТЫН АЖИЛЛАГАА, ХУРАЛДААНЫГ ЗАЙНААС ЯВУУЛЖ САНАЛ ХУРААХ ТАЛААРХ ТУРШЛАГА

(2020 оны 3 дугаар сарын 25-ны өдрийн байдлаар)

(Мэдээлэл, лавлагаа)

*Г.Алтан-Оч (Ph.D), Р.Нургүл, Д.Халиун
Д.Жигваагүнсэл, Р.Оргилмаа, Г.Билгээ*

Дэлхийн улс орнуудын парламентын ажиллагаанд үүсээд буй нөхцөл байдалтай холбоотойгоор дараах өөрчлөлтүүд орж байна. Үүнд:

- Нэгдсэн болон байнгын хороодын хуралдааныг тодорхой, эсхүл тодорхой бус хугацаагаар хойшлуулах, зогсоох;
- Нэгдсэн болон байнгын хороодын хуралдааны тоог цөөлөх, богиносгох;
- Зөвхөн онц шуурхай асуудлаар хуралдах;
- Хуралдаан явуулах байршлыг эрсдэл бага газар луу шилжүүлэх;
- Хуралдаанд оролцох гишүүдийн дээд хязгаарыг тогтоох;
- Гишүүд хоорондын зохистой зай (1м, 1,5м, 2м) тогтоох;
- Олон нийтийг хамарсан арга хэмжээг хойшлуулах, цуцлах;
- Парламентын ордонд нэвтрэх хязгаарлалт тогтоох;
- Алсын зайнаас ажиллах.

(Дэлгэрэнгүйг Хүснэгт 1-ээс үзнэ үү.)

COVID-19 вирусийн цар тахал дэгдсэнтэй холбогдуулан дэлхийн улсуудын парламентын байнгын ажиллагаа тасалдахад хүрч байна. Үүнтэй холбоотой улс орнуудад шаардлагатай яаралтай асуудлыг парламентаар хэлэлцүүлж батлуулах процессыг хэрхэн явуулах санал санаачилгыг парламентын гишүүд болон олон нийтээс гаргаж байна.

Хэдийгээр одоо байгаа online-conference эсхүл, video-conference системийг ашиглан зайнаас цахим хэлбэрээр парламентын хуралдааныг тогтмол явуулах талаар санал гаргаж байгаа боловч одоогийн байдлаар нэгдсэн шийдвэрт хүрээгүй байна.

Харин яаралтай хууль тогтоомжийг алсын зайнаас санал хураах замаар батлахаар шийдэж буй цөөн хэдэн тохиолдол байна. Гэхдээ энэ тохиолдолд парламентын хуралдааны дэг, гишүүдийн асуулт, хариулт хэрхэн явагдах, саналын нууцлалын асуудлыг хэрхэн шийдэх нь нарийн зохицуулагдаагүй байна.

Remote participation болон Teleworking

Европын Парламентын хувьд 2020.03.19-нд Ерөнхий нарийн бичгийн дарга Парламентын ажлын албанд гишүүдийг хуралдаанд алсын зайнаас оролцох боломжоор хангаж, бэлтгэл ажил хийхийг үүрэг болгосон. Европын Парламентын Ерөнхий нарийн бичгийн даргын гарын үсэг зурсан баримтад: **“remote**

participation” буюу алсын зайнаас оролцох гэдэг нь “being able to view and listen to proceedings, ask for the floor and intervene in the meeting” буюу “хуралдааныг үзэж, сонсох, асуулт асууж, үг хэлж хуралд оролцох”-ыг ойлгоно гэжээ.

Мөн “гишүүд өөрсдийн iPad, эсхүл iPhone-г ашиглан платформд алсаас холбогдох боломжтой” гэж баримт бичигт дурджээ. Дээрх платформ нь нийт 1000 оролцогчдын оролцоог хангаж, “remote polling” буюу алсын зайн санал хураалт явуулах боломжтой юм. Европын Парламентын Ерөнхийлөгчийн мэдээлснээр 2020.03.26-ны ээлжит бус чуулганы хуралдаанд алсын зайнаас санал хураалт явуулах (гишүүн өөрийн парламентын цахим шуудангаар саналын хуудсыг хүлээн авч бөглөөд, буцааж илгээх бөгөөд гишүүдийн илгээсэн саналыг хурлын тэмдэглэлд тэмдэглэнэ) бөгөөд 2020.07.31-ийг хүртэл санал хураалтыг цахимаар явуулахаар шийдвэрлэсэн.⁴⁰⁴

Эстони Улсын хувьд Хороодын хуралдааныг **teleworking**⁴⁰⁵ хэлбэрээр явуулах боломж бүрдүүлэх тал дээр ажиллаж байна. 2020.03.16-ны өдөр Парламентын Үндсэн хуулийн хороо онцгой байдлын үед хороодын хуралдаануудыг цахимаар буюу алсын зайнаас зохион байгуулах асуудлыг хэлэлцсэн байна. Хорооноос Парламентын дэг, дотоод журмын тухай хуулийн дагуу Парламентын хороодын цахим буюу алсын зайнаас явуулах боломжтой гэж дүгнэсэн байна.

"Хуралдаанд оролцоход шаардлагатай нөхцөл болох үг хэлэх, асуулт асуух, санал өгөх зэргийг хангасан тохиолдолд хуралдааныг алсын зайнаас явуулж болно гэж одоогийн хүчин төгөлдөр үйлчилж буй хууль тогтоомжийг тайлбарлаж болохоор байна" гэж Үндсэн хуулийн хорооны дарга мэдэгдсэн. Мөн онцгой нөхцөл байдлыг харгалзан хороодын үйл ажиллагааг тасалдуулахгүй, алсын зайнаас үргэлжлүүлэн ажиллах нь чухал болохыг онцолсон. Одоогийн байдлаар Парламентын дэгийг өөрчлөхийг яаравчлахгүй, харин онцгой байдал дуусахад холбогдох асуудлыг судалж, шаардлагатай нэмэлт, өөрчлөлтүүдийг оруулж, хууль эрх зүйн орчныг илүү тодорхой болгоно гэж мэдэгдсэн.

Үндсэн хуулийн хорооноос Парламент дахь бүлгүүдэд захидал илгээж, Парламентын дэг, дотоод журмын тухай хуульд нэмэлт, өөрчлөлт оруулах шаардлагатай эсэхийг үнэлэхийг хүссэн байна. Хорооноос ирц, оролцооны асуудлыг эргэн харж, хууль эрх зүйн орчныг тодорхой болгохын тулд хорооны хуралдаанд алсын зайн оролцоог ямар нөхцөлд хангуулах вэ гэдгийг тодорхой болгох ёстой гэж холбогдох Хорооны дарга тус тус мэдэгдсэн байна.⁴⁰⁶

⁴⁰⁴ <https://www.euractiv.com/section/digital/news/european-parliament-to-roll-out-distance-voting-technology-for-meps/>

⁴⁰⁵ “Telework” нэр томъёоны талаар

Монголчилбол — телеажил, зайнаас ажиллах

Ижил утгатай үгс — telecommuting, telework, teleworking, working from home (WFH), mobile work, remote work, flexible workplace)

Кембрижийн тайлбар тольд⁴⁰⁵ — албан байгууллагатайгаа утас, цахим шуудангаар холбогдож, эсвэл интернетээр ашиглаж ажлаа гэртээ гүйцэтгэх

АНУ-ын Хүний нөөцийн алба⁴⁰⁵ — “telework” буюу “teleworking” гэсэн нэр томъёог 2010 онд батлагдсан Телеажлыг зохицуулах тухай хуульд⁴⁰⁵ “ажилтан үүрэг, хариуцлагаа, мөн ажлын байрны тодорхойлолтод заасан бусад үйл ажиллагаагаа ажил олгогчийн тогтоосон ажлын байрнаас бусад байршилд гүйцэтгэх ажлын уян хатан нөхцөлийг ойлгоно” гэсэн байна.

Энэ нь ажилтанд ажлын цагийн аль ч үед ажлаа тогтоосон газар (тухайлбал, гэртээ, телеажлын төвд) хийх боломжийг олгодог ажлын зохион байгуулалт юм. Үүнд албан ёсны томилолт, “mobile work” хамаарахгүй.

⁴⁰⁶ <https://www.riigikogu.ee/en/press-releases/constitutional-committee-en/constitutional-committee-rules-procedure-allow-holding-committee-sittings-teleworking-format/>

ПАРЛАМЕНТЫН БОЛОН БАЙНГЫН ХОРООДЫН ХУРАЛДААНЫГ АЛСЫН ЗАЙНААС ЯВУУЛЖ САНАЛ ХУРААХ ТАЛААРХ ЗАРИМ ОРНЫ ТУРШЛАГА

Үүсэж буй одоогийн нөхцөлд зарим орны парламентаас хэрэгжүүлэхээр төлөвлөөд буй зайнаас хуралдаж, санал хураалт явуулах туршлагаудын талаарх мэдээллийг оруулсан болно. Үүнд:

1. Австралийн Парламент COVID-19-ийн нөхцөл байдалтай холбогдуулан парламентын чуулганыг 8 дугаар сарын 11 хүртэл хойшлуулсан бөгөөд 5 дугаар сард баталдаг төсвийг 10 дугаар сарын 6-нд батлахаар болоод байна. Харин Хороодын үйл ажиллагаа алсын зайнаас явагдана.
2. АНУ-ын Пенсильвани мужийн Төлөөлөгчдийн танхим нь COVID-19 вирусийн дэгдэлттэй холбоотой онц байдлын үед хэрэгжүүлэх Төлөөлөгчдийн танхимын түр журмыг 2020 оны 3-р сарын 16-нд баталсан байна.
3. Холбооны Бүгд Найрамдах Герман Улс. Нэгдсэн фракци нь 2020 оны 03-р сарын 23-нд төлөвлөөд байгаа фракцийн хурлаа “фракцийн гишүүдийн эрүүл мэндийг хамгаалах, урьдчилан сэргийлэх” үүднээс тэргүүлэх депутатууд, Засгийн газрын төлөөлөгчдийг хамруулан зайн хурал (теле-конференци) зохион байгуулахаар шийдвэрлэв.
4. Шинэ Зеланд. Бизнесийн хороо нь Танхимын санал хураалтад оролцох хүмүүсийн тоог багасгах зорилгоор зарим тооны үйл ажиллагааг (хорооны хуралдаан, асуулт асуух, санал өгөх) цахим хэлбэрээр явуулахыг дэмжиж журмын төсөл боловсруулсан байна.
5. Евро Парламентын хуралдааныг 2020 оны 3-р сарын 26-ны өдөр зайнаас явуулж, цахим шуудангаар санал хураалт явуулахаар шийдвэрлэсэн байна.
6. Бүгд Найрамдах Польш Улсад Кабинетын зарим гишүүд коронавирусийн халдвар авсны улмаас Засгийн газар үйл ажиллагаагаа алсын зайнаас цахимаар (видео хурал-teleconference) зохион байгуулж байна.

1. Австралийн Парламентын хувьд Парламентын чуулганы хуралдааныг хойшлуулсан, харин үүсээд буй нөхцөл байдалтай холбоотойгоор холбогдох хууль, дүрмийн хүрээнд Хороодын үйл ажиллагааг зайнаас явуулах боломжтой юм. Тухайлбал, Төлөөлөгчдийн танхимын хуралдааны дэгийн 235 (b)-д:

“Хорооны үйл ажиллагааг хорооны гишүүд, эсхүл гэрч нартай дуу-дүрсний (audio visual), эсхүл аудио холболт (audio links)-ыг ашиглан явуулж болно. Дуу-дүрс, эсхүл аудио холболтыг ашиглаж буй тохиолдолд хорооны гишүүд, гэрчүүд хаана байхаас үл хамааран бие биетэйгээ нэгэн зэрэг ярих, сонсох боломжтой байх ёстой.” гэж заасан.

Сенатын хуралдааны дэгийн 30-д Сенатын хороодын хуралдааныг цахим/электрон хэлбэрээр явуулахыг зөвшөөрсөн бөгөөд оролцогчид нь нэг дор байрлах шаардлагагүй юм.

Харин хүчин төгөлдөр үйлчилж буй Үндсэн хуульд (1901 он) Парламентын хууль тогтоох ажиллагаанд "шуудан, телеграф, телефон утас болон бусад адил төстэй үйлчилгээ"-г ашиглаж болохыг заасан бөгөөд үүнд радио, телевиз, интернет зэрэг технологийн дэвшилтэд бусад арга хэрэгслүүд багтаж болно гэж тайлбарлаж байгаа юм. Үндсэн хуульд Парламентын хуралдаан явагдах газар (байршил –

Австралийн нийслэлийн нутаг дэвсгэр), гишүүдийн ирц (гуравны нэгээс доошгүй) зэргийг заасан учир алсын зайнаас ажиллахад хүндрэл үүсэх юм. Үүнтэй холбоотойгоор 2020.03.23-нд Ерөнхий Атторней Кристиан Портер хоёр санал оруулсан бөгөөд энэ нь спикер болон томоохон намууд зөвшөөрсөн тохиолдолд гишүүд зайнаас оролцох, мөн хоёр том нам зөвшөөрсөн тохиолдолд хуралдааны дэгд өөрчлөлт оруулахад дийлэнх олонхын саналыг шаардахгүй зэрэг боломжуудыг нээж өгөх юм.⁴⁰⁷

2. АНУ-ын Пенсильвани муж

АНУ-ын Пенсильвани мужийн Төлөөлөгчдийн танхим нь COVID-19 вирусийн дэгдэлттэй холбоотой онц байдлын үед хэрэгжүүлэх Төлөөлөгчдийн танхимын түр журам баталсан байна. Журамд тусгасан асуудлыг тоймловол:⁴⁰⁸

- Төлөөлөгчдийн танхимын гишүүд нь заавал хуралдааны танхимд байхгүйгээр зайнаас санал өгч болно. Үүний тулд гишүүн нь тухайн хэлэлцэж буй асуудлаар ямар саналтай байгаагаа бүлгийнхээ зохицуулагчид (whip) урьдчилан мэдэгдэнэ. Бүлгийн зохицуулагч нь гишүүний хэлсний дагуу хуралдааны танхимд гишүүний өмнөөс санал өгнө. Хуралдааны танхимд зөвхөн Хурлын дарга, бүлгийн ахлагчид, бүлгийн зохицуулагчид эсхүл, итгэмжлэгдсэн төлөөлөгч мөн заавал оролцох шаардлагатай төлөөлөгчид байна.
- Хороодын хуралд зайнаас санал өгөх процесс Төлөөлөгчдийн танхимын хуралдаантай адил зарчмаар явагдах бөгөөд ялгаа нь гишүүний саналыг хорооны дарга эсхүл, хорооны цөөнхийг ахлагч тухайн гишүүний өмнөөс өгнө.
- Онц байдлын үед батлагдсан хууль тогтоомжийг хэлэлцэх болон хэрэгжүүлэх хугацааг ердийн үеэс богиносгосон байна. Өөрөөр хэлбэл, Төлөөлөгчдийн танхимаас гаргасан аливаа хууль тогтоомжийг түргэвчилсэн байдлаар хэлэлцэн баталж хэрэгжүүлнэ. Тухайлбал, хууль тогтоомжийн төслийг олон нийтэд танилцуулснаас хойш 24 цагийн хугацаанд хүлээн авч шийдвэрлэнэ гэснийг 3 цаг, хэлэлцэх асуудлууд, хороодын тайланг Төлөөлөгчдөд 12 цагийн өмнө хүргэнэ гэснийг 3 цаг, батлахад бэлэн болсон хууль, тогтоомжийг олон нийтэд танилцуулснаас 6 цагийн дараа эцсийн санал хураалт явагдана гэснийг 3 цаг болгож багасгасан байна.
- Хуульд заасан зарим тохиолдолд хууль тогтоомжийг цахим шуудангаар илгээж болохгүй гэсэн хязгаарлалт нь COVID-19-тэй холбоотой асуудлуудад хамаарахгүй байхаар заажээ.
- Энэ түр журам нь Төлөөлөгчдийн танхим хүчингүй болгох хүртэл эсхүл, онц байдал цуцлагдах хүртэл хүчинтэй байна.

3. Холбооны Бүгд Найрамдах Герман Улс

Германы Бундестаг (үгчилбэл, “Холбооны Их хурал”) болон Бундесрат (үгчилбэл,

⁴⁰⁷ <https://theconversation.com/a-virtual-australian-parliament-is-possible-and-may-be-needed-during-the-coronavirus-pandemic-134540?fbclid=IwAR26ORiohuCu9zQl1C2YwtyDWiKSOI5B5z7brWPqacY6xVXIbCGJzyq0n4>

⁴⁰⁸ Regular Session 2019-2020 House Resolution 834
<https://www.legis.state.pa.us/cfdocs/billinfo/billinfo.cfm?sYear=2019&sInd=0&body=H&type=R&bn=834>

“Холбооны Зөвлөл”) одоогоор хэвийн ажиллаж байна. Энэ 7 хоногт хуралдаж, корона хямралын эсрэг Онцгой байдал, хамгаалалтын талаар багц хуулийг “хурдавчилсан” горимоор баталж, ирэх долоо хоногоос эхлэн Улаан өндөгний баярыг тохиолдуулан 3 долоо хоног завсарлаж амарна.

Нэгдсэн фракци 2020 оны 03-р сарын 24-нд төлөвлөөд байсан хурлаа хийхгүй аж. Харин SPD фракц гишүүдээ сайн дураар ирж хуралдаа оролцохыг зөвшөөрсөн аж. Бундестагийн 2020 оны 03-р сарын 25-нд төлөвлөгдөөд буй чуулганы ажиллагаа онцгой (тусгай) журмаар явагдана.[1]

Төсвийн алдагдал үүсэхээс сэргийлэхийн тулд хямралын эсрэг авах багц арга хэмжээг санхүүжүүлэх зорилгоор төсвийн зарлагыг нэмэгдүүлэх тухай хуулийн төслийг “үнэмлэхүй” буюу Бундестагийн нийт гишүүдийн олонхоор (доод тал нь 355 депутат байх) батлах шаардлагатай тул SPD фракцийн тэргүүн бүх гишүүдийг 25-ны өдөр Берлинд хүрэлцэн ирж, Чуулганы нэгдсэн хуралдаанд оролцохыг уриалсан аж.[1]

Нэгдсэн фракци 2020 оны 03-р сарын 23-нд төлөвлөөд байгаа фракцийн хурлаа “фракцийн гишүүдийн эрүүл мэндийг хамгаалах, урьдчилан сэргийлэх” үүднээс тэргүүлэх депутатууд, Засгийн газрын төлөөлөгчдийг хамруулан зайн хурал (теле-конференц) зохион байгуулахаар шийдвэрлэв. Иймээс фракцийн гишүүд санал хүсэлт, асуултаа холбогдох ажлын хэсгийн ахлагчид урьдчилж өгсөн байх шаардлагатай.[1]

SPD фракцийн тэргүүний мэдэгдсэнээр, фракцийн хурал ч тэр чуулганы хуралдааны танхимд депутатуудын хоорондын зайг аюулгүй хэмжээнд байлгах шаардлагатай. Мөн нийтийн тээвэр хэрэглэхийг хүсэхгүй байгаа депутат өөрийн авто машинтайгаа ирээд Бундестагийн далд гараашийн зогсоолд тавих боломжтой.[1]

Мөн түүний мэдэгдсэнээр, төсвийн алдагдлыг зогсоох тухай хуулийн шийдвэрийн талаарх үнэмлэхүй олонхын санал хураалтад нэрийн дагуу зөвхөн өөрийн биеэр оролцох (сүүлийн чуулганы хуралдааныг чуулганы танхимаас гадуур хийсэн) тул цагийг сунгаж, депутат хоорондын зайг барих шаардлагатай.[1] (Чуулганы танхимд хуруугаа уншуулж ирцээ бүртгүүлээд гарч, хуралдаанаа өөр танхимд хийгээд, ээлж дараатай буцаж чуулганы танхимд ирж хуруугаа уншуулан саналаа өгөх боломжтой [ГА])

Онцгой байдалтай холбоотой багц хуулийг холбогдох байнгын хороод хэлэлцэнэ. Ингэхдээ “тэд урьдчилан тохиролцоод цөөн тоотойгоор хуралдах боломжтой” хэмээн SPD фракцийн тэргүүн мөн мэдэгдэв. 2020/03/27-ний өдөр Бундесрат багц хуулийг эцэслэн батална.[1]

Бундестагийн шийдвэр өнөөг хүртэл “гишүүдийн талаас илүү хувь нь хуралдааны танхимд хүрэлцэн ирснээр хүчин төгөлдөр болно” хэмээн Бундестагийн Дүрэм (дотоод журам)-д тусгагдсан байдаг. Тэгвэл корона хямралын үед дор хаяхад дөрөвний нэг нь ирснээр Бундестагийн шийдвэр гарах төслийг одоогийн байдлаар AfD намаас бусад фракциуд зөвшилцөөд бүгд дэмжсэн байна. AfD одоогоор хариугаа өгөөгүй боловч тэдэнгүйгээр эцсийн шийдвэр гарах боломжтой байгаа аж. Энэ нь байнгын хорооны хуралдаанд ч мөн адил хамаарна. Ингэхдээ Дүрмийн 216

дугаар зүйлийн “а” хэсэгт “Тусгай зохицуулалт” гэсэн гарчигтайгаар нэмэлт оруулах ажээ. Энэхүү зохицуулалт нь хамгийн оройтлоо гэхэд 2020 оны 9-р сарын 30 хүртэл хүчинтэй байх юм. Зүүний фракцийн тэргүүний мэдэгдсэнээр, түүнээс өмнө ч цуцлах боломжтой аж.[2]

Германы Үндсэн хуульд зөвхөн дайн байлдааны үед Бундестаг (цуглаж) хуралдаж чадахгүйд хүрвэл түүний үүргийг Бундестаг (гуравны хоёр нь), Бундесрат (гуравны нэг нь)-аас нэгдэж бүрдсэн 48 гишүүнтэй хамтарсан хороо буюу Онцгой парламент гүйцэтгэж болохоор тусгасан байдаг аж.[2] Зарим улс төрчид үүнтэй төстэй хямралын үеийн “Онцгой Бундестаг” байгуулах талаар Үндсэн хуульд нэмэлт оруулах санал гаргаж байгаа боловч Бундестагийн гүйцэтгэх захирал (манай Тамгын газрын Ерөнхий нарийн бичгийн даргатай адил [ГА]) нь ийм шийдвэрийг маш нухацтай судалсны үндсэн дээр яаралгүй гаргах нь зүйтэй гэсэн байр суурьтай байна.[3]

Тэгээд ч Үндсэн хуульд өөрчлөлт оруулахын тулд гуравны хоёрын санал хэрэгтэй. Корона хямралын үед олон депутат, нэн ялангуяа муж улсуудын төлөөлөгчдийг халдвараас сэргийлэн нэг дор цуглуулах боломж хүндрэлтэй харагдаж байна.[3]

4. Шинэ Зеланд⁴⁰⁹

Бизнесийн хороо нь Танхимын санал хураалтад оролцох хүмүүсийн тоог багасгах зорилгоор зарим тооны үйл ажиллагааг (хорооны хуралдаан, асуулт асуух, санал өгөх) цахим хэлбэрээр явуулахыг дэмжиж журмын төсөл боловсруулсан байна.

Тус төсөлд зааснаар Танхимд парламентын гишүүд аль болох хоорондоо зайтай сууна. Нийтийн танхимууд зочдод үйлчлэхгүй. Парламентын болон хороодын хуралдаанд оролцох нийгмийн гишүүд, ажиглагчид, гэрч, нотолгоо баримтыг оруулахгүй. Тэд тухайн хорооны фэйсбоок, цахим хуудас болон теле хурлаар баримт нотолгоо гарган ирүүлж болно.

Харин хорооны гишүүд хурлын үеэр нэг нь нэгнээсээ 2 метрийн зайтай сууна. Энэ нөхцөлийг хангахын тулд хорооны хуралд видео, цахим хэлбэрээр оролцохыг зөвшөөрнө. Үүнийг хуралд оролцсонд тооцно.

Парламентын танилцах аяллыг түр зогсоосон. Мөн танхимд санал өгөгчдийн тоог зохицуулах, хязгаарлах зорилгоор санал хураалтад цахимаар оролцохыг зөвшөөрсөн. Хурлын дарга зарим нэг хороодын хурлыг зохион байгуулах, үйл ажиллагаа явуулах, алсаас цахим хэлбэрээр зохион байгуулах зэрэг онцгой зохицуулалтыг санал болгох эрхтэй. Харин Парламент нь ажлаа хэрхэн алсаас явуулах, цахим хэлбэрээр шийдвэр гаргах вэ гэдгийг Бизнесийн хороо шийдвэрлэнэ. Спикер болон дэд спикер эзгүй тохиолдолд түүний туслах спикер орлох боломжтой байхаар тусгажээ.

5. Европын парламент

Европын парламентын байршлыг өөрчилж Францын Страсбург хотоос Бельгийн нийслэл Брюссель рүү шилжүүлсэн.

⁴⁰⁹ https://www.parliament.nz/en/pb/hansard-debates/rhr/combined/HansDeb_20200319_20200319_16
<https://www.stuff.co.nz/national/health/coronavirus/120402590/coronavirus-parliament-changing-rules-to-run-on-skeleton-numbers-if-needed>

2020 оны 03-р сарын 11-нээс Европын парламентын ажлын албаны дийлэнх ажилтнууд зайнаас буюу teleworking ажлын горимд шилжсэнтэй холбоотой парламентын гишүүд нийтээрээ зайнаас ажиллах шийдвэрт хүрсэн байна.

Европын парламентын ерөнхийлөгч болон улс төрийн бүлгийн тэргүүлэгчид зөвлөлдөөд Европын парламентын ерөнхийлөгчийн саналыг дэмжин 2020 оны 03-р сарын 26-нд ээлжит бус чуулганыг товлон хуралдуулж яаралтай арга хэмжээ авах шийдэлд хүрсэн байна.

2020 оны 03-р сарын 26-нд Covid-19 халдварын улмаас гишүүн орнуудад туслах яаралтай арга хэмжээний талаар цахимаар⁴¹⁰ (видео хурал) явагдах ээлжит бус чуулганы санал хураалтыг хэрхэн явуулах тухай нэлээд хэлэлцсэний эцэст Европын парламентын ажлын албанаас Сонгуулийн тухай болон Гишүүний тухай хуульд заасны дагуу гишүүний санал найдвартай, аюулгүй байх нөхцөлийг бүрдүүлж, парламентын гишүүдийн парламентын цахим хаягийг ашиглан саналыг хүлээж авахаар шийдэлд хүрсэн байна. Гишүүн өөрийн парламентын цахим шуудангаар саналын хуудсыг хүлээн авч бөглөөд, буцааж илгээнэ. Гишүүдийн илгээсэн саналыг хурлын тэмдэглэлд тэмдэглэнэ. Ийнхүү 2020 оны 07-р сарын 31 хүртэл санал хураалтыг цахимаар явуулахаар шийдвэрлэсэн байна.⁴¹¹ Хороодын хуралдааныг тодорхойгүй хугацаагаар хойшлуулсан хэвээр байна.⁴¹²

6.Бүгд Найрамдах Польш Улс

2020.03.02-ны өдрөөс албан хаагчид зайнаас, цахимаар ажиллаж эхэлсэн байна.

2020.03.08-ны өдөр Хямралын тухай хууль (Crisis act) батлагдсан байна.

Парламентын нэгдсэн хуралдаан болон хороодын хуралдаан хойшлогдсон бөгөөд парламентын ажлын албаны ихэнх ажилтнууд цахимаар гэрээсээ ажиллаж байна.

Парламентын доод танхим ирэх Баасан гаригт буюу 2020.03.27-ны өдөр хуралдаж коронавирусийн улмаас эдийн засагт учирч болох хохирлоос сэргийлэх тухай засгийн газраас өргөн барьсан яаралтай хуулийн төслийг хэлэлцэж шийдвэрлэх, Сенатаас санал болгосон төсвийн тодотгол болон онц байдал тогтоосон одоогийн нөхцөл байдалд парламент хэрхэн ажиллах талаар парламентын дэгийн тухай хуульд оруулах нэмэлт, өөрчлөлт зэрэг асуудлаар хуралдахаар зэхэж байна. Одоогийн мөрдөж буй ариун цэвэр, эрүүл ахуйн дүрмийг баримтлан хуралдааныг хэдийд, хэрхэн зохион байгуулах талаар эцсийн шийдвэрийг Мягмар гаригт шийдвэрлэнэ гэсэн байна.⁴¹³

Кабинетын зарим гишүүд коронавирусийн халдвар авсны улмаас Засгийн газар үйл ажиллагаагаа алсын зайнаас цахимаар (видео хурал-teleconference) зохион байгуулж явуулж байна.⁴¹⁴

2020.03.24-ний⁴¹⁵ хэвлэлийн бага хурал дээр Сеймын маршалл (Парламентын доод танхимын спикер) хатагтай Эльжбета Витек Сеймын Тэргүүлэгчдийн

⁴¹⁰ https://multimedia.europarl.europa.eu/en/plenary-session_20200326-0900-PLenary_vd

⁴¹¹ <https://techcrunch.com/2020/03/23/eu-parliament-moves-to-email-voting-during-covid-19/>

⁴¹² <https://www.europarl.europa.eu/committees/en/home>

⁴¹³ <https://polandin.com/47227651/parliament-mobilising-for-a-sitting-on-friday>

⁴¹⁴ <https://polandin.com/47189504/empty-corridors-of-power-coronavirus-affects-parliament-and-government>

⁴¹⁵ <http://www.sejm.gov.pl/Sejm9.nsf/komunikat.xsp?documentId=7743E94797CE0333C125853500520DB8>

гаргасан шийдвэрийг танилцуулав. Сейм Танхимын хуралдааны дэгд өөрчлөлт оруулах саналыг дэмжсэн бөгөөд ийнхүү танхимд байх гишүүдийн тоог хязгаарласан байна. Хуралдаанд намын бүлгийн төлөөлөгч нар оролцох бол бусад гишүүд алсын зайнаас оролцох юм. Мөн тэрээр хурлын онцгой нөхцөл байдал зөвхөн эпидеми, эпидемийн аюул, түүнчлэн Үндсэн хуульд тусгагдсан онц байдал, байлдааны байдал, байгалийн гамшиг зэрэг гурван нөхцөл байдалд хамаарна гэдгийг онцоллоо. Тэргүүлэгчдийн 5 гишүүн уг саналыг дэмжиж, 1 гишүүн түдгэлзсэн бол дэмжээгүй санал гараагүй байна.

Шинэ горимоор ажиллах асуудлаар гишүүдэд IT-ийн мэргэжилтнүүд болон хуульчид заавар, зөвлөгөө өгч, богино хэмжээний видео зааварчилгаа өгөх юм. Системийн ерөнхий туршилтыг Пүрэв гарагт буюу 2020.03.26-нд явуулна. Шинэ горимоор Парламент 2020.03.27-нд хуралдана. Парламентын IT төвөөс гишүүдэд тусгай холбоос link явуулж тухайн гишүүнийг мөн болохыг баталгаажуулахаас гадна гишүүний бүртгэлтэй гар утасны дугаараас SMS-ээр мөн тухайн гишүүн мөн болохыг нотолж, оролцоог нь бүртгэх юм. Танхимд байрлах хоёр том дэлгэцээр гишүүдийг харж, сонсож болох юм.

UIH.MN
СУДАЛГААНЫ САН

КОРОНАВИРУСИЙН ХАЛДВАРЫН ДЭГДЭЛТИЙН ҮЕ ДЭХ ГАДААДЫН ЗАРИМ УЛСЫН ПАРЛАМЕНТЫН АЖИЛЛАГАА

/2020 оны 3 дугаар сарын 25-ны өдрийн байдлаар/

Хүснэгтэд 2020.03.18-наас хойш улс орнуудын парламентын үйл ажиллагаанд орсон өөрчлөлтийн талаар нэмж оруулав. Иран, Канад, Өмнөд Африк, Кени, Итали, Солонос, Их Британи, Нидерланд, Норвеги, Австрали, Япон зэрэг улсын хувьд одоогоор шинэ өөрчлөлтүүд ороогүй байна.

Хүснэгт 1

Улс	Нөхцөл байдал ⁴¹⁶ /2020.03.25 10:00/	Парламентын ажиллагаа	Тайлбар
1. Европын парламент ⁴¹⁷		Байршлыг шилжүүлсэн	ЕП-ын чуулганы чуулганы нэгдсэн хуралдааныг 4 өдрөөс 1.5 өдөр (2020.03.30-04.02-ноос 2020.04.01-04.02) болгон богиносгож, “эрүүл мэндийн өндөр эрсдэлтэй” гэх үндэслэлээр Бельгийн нийслэл Брюсселиэс Францын Страсбург хотноо шилжүүлсэн.
		Үргэлжлэх хугацааг богиносгосон	2020.03.16-наас эхлэх 7 хоногт товлосон Хороодын хуралдааныг хойшлуулах шийдвэр гаргасан. ⁴¹⁸ 2020.03.11-ний байдлаар ЕП-ын дийлэнх ажилтнууд зайнаас буюу teleworking ажлын горимд шилжээд байна. Одоогоор 7 хоногийн 70 хувьд нь зайнаас ажиллаж, 1.5 өдөр ажил дээрээ ажиллах бол цаашид нөхцөл байдлаас хамааран 100 хувьд хүргэх юм. ⁴¹⁹ Гаднаас хүн оролцох арга хэмжээнүүдийг цуцалсан. 2020.03.26-нд Covid-19 өвчний улмаас гишүүн орнуудад туслах яаралтай арга хэмжээний талаар цахимаар ⁴²⁰ (видео хурал) явагдах ээлжит бус чуулганы санал хураалтыг цахимаар явуулахаар болсон.

⁴¹⁶ <https://www.worldometers.info/coronavirus/> 2020.03.25-ны 10 цагийн байдлаар

⁴¹⁷ <https://www.euractiv.com/section/health-consumers/news/parliament-president-under-pressure-to-suspend-plenary/>

⁴¹⁸ <https://www.europarl.europa.eu/news/en/press-room/20200310IPR74511/ep-calendar-revised-to-ensure-parliament-can-exercise-its-core-functions>

⁴¹⁹ <https://techcrunch.com/2020/03/11/european-parliament-moves-to-majority-teleworking-in-response-to-covid-19/>

⁴²⁰ https://multimedia.europarl.europa.eu/en/plenary-session_20200326-0900-PLenary_vd

			2020-07-31 хүртэл санал хураалтыг цахимаар явуулахаар шийдвэрлэсэн байна. ⁴²¹ Хороодын хуралдааныг тодорхойгүй хугацаагаар хойшлуулсан хэвээр байна. ⁴²²
2. БНХАУ ⁴²³	Бүртгэгдсэн -81218 Нас барсан - 3281	Хойшлуулсан	2020.02.24-нд БХАТИХ-ын 3 дугаар хуралдааныг хойшлуулах шийдвэрийг БХАТИХ-ын Байнгын хорооноос гаргасан. 2020.03.24-ний байдлаар хуралдаан хойшлогдсон хэвээр байна. ⁴²⁴
3. Иран	Бүртгэгдсэн -24811 Нас барсан - 1934	Түр завсарласан	Коронавирусийн тархалт Ираны Үндэсний ассамблей, Сенат, парламентын хороодын ээлжит хуралдааны үйл ажиллагаанд ихээхэн нөлөөлж байна. Парламентын 2 танхимын хороодын үйл ажиллагааг Коронавирусийн тархалттай холбоотой Ассамблейн дарга болон Сенатын тэргүүний шийдвэрээр цуцалжээ. Царт тахлын улмаас парламентын үйл ажиллагаа түр завсарлаж, парламентын гишүүд гадаадад болон дотоодод явахгүй хэсэг хугацаанд “амрах”-д хүрээд байна. Үндэсний ассамблей 2020 оны 3 сард 12 ажлын өдөр хуралдахаар төлөвлөсөн боловч 5 ажлын өдөр хуралдаад баасан гаригт түр хугацаагаар завсарласан. Түүнчлэн, 2020.03.16-27-ны хооронд товлогдсон Төрийн ордон дахь байгууллагуудын болон Үндэсний ассамблейн дэд панелүүдийн 24 хуралдаан мөн цуцлагдсан байна. Мөн хугацаанд товлогдсон Сенатын хороодын 18 хуралдааныг цуцалжээ. Ираны парламентын 24 гишүүн буюу 10 орчим хувь нь вирусийн шинжилгээнд эерэг гэсэн хариу авч, үүний улмаас саяхан Тегераныг төлөөлж сонгогдсон консерватив улс төрч Фатемех Рахбар болон Мохаммед Али Рамезани нар нас баржээ. Үүний дараа Ираны нийслэл Тегеранд засгийн газрын албан тушаалтнуудыг аялахыг хориглосон бөгөөд парламент тодорхойгүй хугацаагаар үйл ажиллагаагаа зогсоогоод байна.
4. Испани ⁴²⁵	Бүртгэгдсэн -42058	2020.03.25-ны өдөр хүртэл (15 хоног) түр	2020.03.10-ны өдөр Парламентын доод танхимыг үйл ажиллагааг 15 хоногоор түр зогсоох шийдвэр гаргасан.

⁴²¹ <https://techcrunch.com/2020/03/23/eu-parliament-moves-to-email-voting-during-covid-19/>

⁴²² <https://www.europarl.europa.eu/committees/en/home>

⁴²³ <http://www.npc.gov.cn/englishnpc/c2763/202002/3be9ebfa9cbf4fe9b087a947951ce0e1.shtml>

⁴²⁴ <http://www.npc.gov.cn/englishnpc/c2763/202002/3be9ebfa9cbf4fe9b087a947951ce0e1.shtml>

⁴²⁵ <https://www.theguardian.com/world/2020/mar/13/european-countries-take-radical-steps-to-combat-coronavirus>

	Нас барсан - 2991	зогсоосон	<p>2020.03.14-ны өдрөөс Улс орон даяар 15 хоногийн хугацаатай онц байдал зарласан.</p> <p>2020-03-18-ны өдрийн парламентын хуралдаан дээр Ерөнхий сайд Педро Санчез улс орон даяар 15 хоногийн хугацаатай зарласан онц байдлыг нөхцөл байдал дордсоны улмаас 2020-04-11-ний өдөр хүртэл дахин сунгах шаардлагатай байгааг мэдэгдсэн байна. Парламентын танхим дахь хуралдаанд 28 гишүүн, 5 сайд оролцсон байна.</p>
5. Франц	<p>Бүртгэгдсэн -22304</p> <p>Нас барсан - 1100</p>	2020.03.22 хүртэл түр зогсоосон	<p>Францын Үндэсний ассамблейн 9 гишүүний коронавирусийн шинжилгээ эерэг гарсан. Үүнтэй холбоотой парламентын доод танхимын үйл ажиллагааг 2020.03.22 хүртэл түр хугацаагаар зогсоосон байна.</p> <p>Түүнчлэн Францын Соёлын сайд Franck Riester-ийн шинжилгээний хариу эерэг буюу халдвартай гарсан тул гэрээсээ ажлаа хийж байна.</p> <p>Сэргийлэх арга хэмжээний хүрээнд Засгийн газраас хурал, уулзалтыг аль болох бага хийх, ширээнүүдийг өдөрт 2 удаа ариутгаж арчих, хурал, уулзалтыг аль болох зайнаас зохион байгуулах /видео хурал/, чухал бус уулзалтыг цуцлах зэрэг арга хэмжээг хэрэгжүүлж байна.</p> <p>Түүнчлэн, өвчний тархалт нэмэгдэж байгаагаар холбоотой 2020 оны 3-р сарын 16-ны даваа гарагаас эхлэн бүх цэцэрлэг, сургууль, их дээд сургуулийн үйл ажиллагааг түр зогсоох шийдвэр гаргажээ.</p> <p>2020-03-22-ны Ням гаригт үүрээр Үндэсний Ассамблей тусгай хорооны-цөөн тооны гишүүдтэйгээр хуралдан коронавирусийн тархалттай тэмцэхэд Засгийн газарт тусгай эрх олгох хуулийг яаралтай батлав. Тус хуулиар:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Улс даяар онц байдал зарлаж, хөл хорио тогтоов. • 2 сарын хугацаанд засгийн газраас шаардлагатай бараа бүтээгдэхүүн болон үйлчилгээг коронавирусийн эсрэг тэмцэхэд ашиглаж болох зөвшөөрлийг олгов. Тухайлбал, эмнэлгийн ажилтнуудыг таксигаар үнэгүй тээвэрлэх эрхийг олгов. • Орон нутгийн сонгуулийн 2 дахь шатны санал хураалтыг хойшлуулав. • Эдийн засагт үзүүлэх тодорхой дэмжлэгийг батлав. • Хууль зөрчсөн этгээдэд 135 еврогийн мөнгөн торгууль ногдуулахаас

<p>эхлээд 6 сар хүртэл хорих шийтгэлийг баталсан байна.</p> <p>Ирэх Ням гаригт буюу 2020.03.29-нд Үндэсний Ассамблей мөн цөөн гишүүний бүрэлдэхүүнтэй дахин хуралдахаар шийдвэрлэсэн байна.</p>			
6. Канад ⁴²⁶	Бүртгэгдсэн -2792 Нас барсан - 26	2020.04.20-ын өдрийг хүртэл түр зогсоосон (5 долоо хоног)	2020.03.13-ны өдөр Парламент дахь бүх намууд Нийтийн танхим болон Сенатын үйл ажиллагааг 5 долоо хоногоор (Нийтийн танхим 2020.04.20, Сенат 2020.04.21-ний өдрийг хүртэл) түр зогсоохоор санал гарган, шийдвэрлэсэн. Шаардлагатай тохиолдолд хугацааг сунгаж болно. Мөн шийдвэрээр 2020.03.30-нд Холбооны төсвийг хэлэлцэх байсныг хойшлуулсан. Шинэ тов одоогоор гараагүй байна.
7. Эстони ⁴²⁷	Бүртгэгдсэн -369	Хуралдааны тоог цөөлсөн	<p>2020.03.12-нд 2020.05.01 хүртэл Онц байдал зарласан. 2020.03.13-нд Эстонийн парламент зөвхөн цаг үеийн чухал асуудлыг шийдвэрлэхээр тогтсон. Мөн нэгдсэн хуралдааныг Даваа-Пүрэв гарагт явуулдаг байсныг зөвхөн Даваа гарагт, Асуулгыг Лхагва гарагт явуулахаар тус тус шийдвэрлэсэн байна.</p> <p>Хороодын хуралдааныг Даваа гарагт зөвхөн шаардлагатай тохиолдолд явуулна.</p> <p>Ахмадын зөвлөлөөс Парламентын Үндсэн хуулийн хороонд онц нөхцөл байдалд Хороодын хуралдааныг алсын зайнаас явуулах боломж олгох тогтоол боловсруулахыг үүрэг болгов.</p> <p><u>2020.03.16-нд</u> Үндсэн хуулийн хороо хуралдаж Онцгой байдлын үед хорооны хурлыг цахим (teleworking) зохион байгуулах талаар ярилцаж, Рийгикогугийн тухай хууль болон Дотоод журмын тухай хуулиар хороодын хуралдаанд оролцох шаардлагатай бүх нөхцөл (тайлбар хийх, асуулт асуух, санал өгөх) хангагдаж байгаа тохиолдолд хуралдааныг цахим хэлбэрээр явуулах боломжтой гэдэг дээр санал нэгдэв. Хорооны дарга онцгой нөхцөл байдлыг харгалзан хороодын хурал ажил тасалдахгүй байх нь чухал бөгөөд энэ нь цахим хэлбэрээр үргэлжилж болох юм. Мөн процедурын журмыг яаран өөрчлөх шаардлагагүй, дараа нь нөхцөл байдалд дүн шинжилгээ хийсний</p>

⁴²⁶ <https://www.cbc.ca/news/politics/parliament-suspended-1.5496469>

⁴²⁷ <https://www.riigikogu.ee/en/press-releases/others/riigikogu-will-reorganise-work-prevent-spread-coronavirus/>

			<p>үндсэн дээр өөрчлөлт оруулж болох юм гэж хорооны байр суурийг илэрхийллээ.⁴²⁸</p> <p>20.03.2020 Европын Холбооны асуудал эрхэлсэн хорооны (ЭЛАК) дарга Аннели Отт Комиссын нэрийн өмнөөс Европын Комиссын Ерөнхийлөгч Урсула фон дер Лейенд захидал илгээж, Европын Комиссоос зохион байгуулалтад тэргүүлэх үүрэг гүйцэтгэхийг хүсч, энэ ажилд хамтран ажиллахаа мэдэгдсэн.</p> <p>2020.03.23-ны Даваа гаригийн нэгдсэн хуралдаанаар 03.25-ны Лхагва гаригт Рийгигогугийн Удирдах зөвлөлийн сонгуулийг хийхээр шийдвэрлэсэн.</p>
8. Пакистан ⁴²⁹	Бүртгэгдсэн -972	2020.04.05 хүртэл түр зогсоосон	<p>Пакистаны түүхэнд анх удаа Үндэсний Ассамблейн үйл ажиллагааг, үүнд Дээд ба Доод танхимуудын Байнгын хороодын хуралдааныг түр зогсоосон байна. Парламентын ээлжит чуулган 2020.03.19-ны өдөр дуусах байсан боловч коронавирусийн халдварын дэгдэлттэй холбоотойгоор 2020.03.14-нд дээрх шийдвэрийг гаргасан байна. Сенатын үйл ажиллагааг 2020.04.05 хүртэл түр зогсоосон байна.</p> <p>2020.03.25-нд Үндэсний Ассамблейн спикер Асад Кайзерын санаачилгаар Сенат ба Үндэсний Ассамблейн парламентын удирдагчдын хамтарсан уулзалт 3-р сарын 25-ны өдөр Исламабад дахь Парламентын ордонд болно. Энэхүү уулзалтаар Үндэсний Ассамблейн дарга гаргаж авсан бөгөөд коронавирусаас үүдэлтэй нөхцөл байдал ба түүний эдийн засагт үзүүлэх нөлөөллийг хэлэлцэж, коронавирусийн эсрэг ажиллах парламентын хороог байгуулах асуудлыг хэлэлцэх юм.⁴³⁰</p>
9. Филиппин ⁴³¹	Бүртгэгдсэн -552 Нас барсан - 35	2020.04.12 хүртэл түр зогсоосон	<p>2020.03.13-ны өдөр Парламентын доод танхимаас Танхимын үйл ажиллагааг 2020.03.16-04.12-ны дуустал түр зогсоохоор шийдвэрлэсэн. Холбогдох хэлтэс, хороодыг ээлжээр ажиллуулах бол ээлжээр ажиллаагүй ажилтнуудыг зайнаас ажиллуулна. COVID-19-ын халдвартай тэмцэх, үр нөлөөг бууруулах асуудлаарх Холбогдох хорооны хурал, сонсгол, хэлэлцүүлгийг Парламентын комплекст зохион байгуулж болно.</p>

⁴²⁸ <https://www.riigikogu.ee/en/press-releases/constitutional-committee-en/constitutional-committee-rules-procedure-allow-holding-committee-sittings-teleworking-format/>

⁴²⁹ <https://www.pakistantoday.com.pk/2020/03/14/first-pakistans-parliamentary-business-suspended-due-covid-19-scare/>

⁴³⁰ www.thenews.com.pk/print/633780-pm-not-to-attend-parliamentary-group-leaders-meeting-tomorrow

⁴³¹ <https://news.abs-cbn.com/news/03/13/20/congress-house-of-representatives-batasan-suspends-work-march-16-to-april-12>

			2020.03.24-нд онцгой хуралдааныг зарлан хуралдуулж Ерөнхийлөгчид коронавирусийн дэгдэлтийн эсрэг авах арга хэмжээний онцгой эрхийг олгох хуулийн төслийг баталсан.
10. Өмнөд Африк ⁴³²	Бүртгэгдсэн -554	Түр зогсоосон	2020.03.17-ноос эхлэн Парламентын үйл ажиллагааг түр зогсоох шийдвэрийг Парламентын тэргүүлэгч нар, парламентын дахь намын бүлгийн дэг сахиулагч нар болон намын бусад төлөөлөгч нарын шуурхай хурлаар шийдвэрлэсэн байна. Тус шийдвэрийг Засгийн газраас коронавирусийн халдварын тархалтыг зогсоох үүднээс 100-аас дээш хүн оролцох уулзалт, цуглааныг хориглосныг үндэслэн гаргажээ.
11. Кени ⁴³³	Бүртгэгдсэн - 25	2020.04.14 хүртэл түр зогсоосон	2020.03.17-ноос 2020.04.14 хүртэл коронавирусийн халдварын тархалттай холбоотойгоор Парламентын дээд, доод танхимуудын үйл ажиллагааг түр зогсоох шийдвэр гаргасан гэж Үндэсний Ассамблейн спикер мэдээлсэн.
12. Итали	Бүртгэгдсэн - 69176 Нас барсан - 6820	Байнгын хороодын хуралдаанууд цуцлагдсан. Видеоконференц форматад шилжсэн. Хуралдааны тоог хязгаарласан.	Байнгын хороодын хуралдаанууд цуцлагдсан. Онц шуурхай асуудлаар Парламентын танхимууд видеоконференц явуулах бөгөөд санал хураалт (нэгдсэн хуралдаан)-ыг долоо хоногийн зөвхөн 1 өдөр буюу Лхагва гарагт явуулахаар шийдвэрлэсэн. Парламентын гишүүдийг танхимд нэвтрэхэд биеийн халууныг хэмжин оруулж, гишүүд хоорондоо хамгийн багадаа 1 метрийн зайтай суух юм.
13. Австрали	Бүртгэгдсэн - 2317 Нас барсан - 8	Нэгдсэн хуралдааныг 2020 оны 8 дугаар сар хүртэл зогсоосон ⁴³⁴ Хороодын үйл ажиллагаа алсын зайнаас явагдана	2020.03.16-наас эхлэн Парламентын ордонд нэвтрэх нөхцөлийг хязгаарлаж, Парламентад оронд хийх томоохон арга хэмжээг хойшлуулах, эсхүл цуцалсан. 2020.03.23-наас эхлэх Хороодын сонсголд олон нийтийг оруулахгүй бөгөөд зөвхөн онц шаардлагатай тохиолдолд гэрчийг оролцуулах юм. Хороодод сонсгол зохион байгуулах тохиолдолд видео, телеконференцийн горимд шилжихийг зөвлөсөн. Хороодын үйл ажиллагааг Парламентын цахим хуудсаар дамжуулна.

⁴³² <https://www.timeslive.co.za/politics/2020-03-17-parliament-to-shut-down-until-further-notice-because-of-covid-19/>

⁴³³ <https://www.pulselive.co.ke/news/parliament-suspends-sitting-over-coronavirus/9k5tmfd>

⁴³⁴ <https://www.aph.gov.au>

14. Непал ⁴³⁵	Бүртгэгдсэн - 2	2020.03.20 хүртэл түр зогсоосон Тодорхойгүй хугацаагаар түр зогсоосон	2020.03.13-наас 2020.03.20 хүртэл коронавирусийн халдварын тархалттай холбоотойгоор Парламентын дээд, доод танхимуудын үйл ажиллагааг түр зогсоох шийдвэр гаргасан. 2020.03.20-нд Парламентын дээд танхимын хуралдааныг тодорхойгүй хугацаагаар дахин хойшлуулав. Мөн Засгийн газрын зааварчилгааг үндэслэн (нэг дор 25-аас дээш хүн цугларч болохгүй) төлөөлөгчдийн танхимын үйл ажиллагааг цаашид мэдэгдэл гаргах хүртэл түр зогсоосон. 2020.03.24-нөөс 7 хоногийн хугацаатай бүх орон даяар хөл хорио тогтоох шийдвэрийг Засгийн газраас гаргажээ.
Хэвийн ажиллагаатай			
15. БНСУ	Бүртгэгдсэн - 9037 Нас барсан - 120	Хэвийн	Парламентын сонгууль 2020.04.15-нд явагдана.
16. Их Британи ⁴³⁶	Бүртгэгдсэн - 8077 Нас барсан - 422	Хэвийн ⁴³⁷	2020.03.16-наас эхлэн Парламентын ордонд нэвтрэх нөхцөлийг хязгаарлаж, Парламентад хүлээн авалт хийх зэргийг зогсоосон. ДЭМБ-аас шинэ коронавирусийн халдварыг цар тахлын хэмжээнд хүрсэн гэж дүгнэсэнтэй холбоотойгоор тодорхой улс, бүс нутагт аялахгүй байхыг зөвлөхийн сацуу Парламентын гишүүд, парламентын бүлгэм, хамтрагч байгууллагуудад парламентын айлчлал хийхгүй байх, төлөөлөгчид нь эрсдэлт бүлэгт хамарч буй эсэх асуудалд онцгой анхаарахыг хатуу зөвлөсөн байна.
17. Нидерланд	Бүртгэгдсэн - 5560 Нас барсан - 276	Хэвийн ⁴³⁸	2020.03.31-нийг хүртэл Парламентын ордонд зөвшөөрөл бүхий сэтгүүлч, хэвлэл мэдээллийн ажилтнуудаас бусад иргэдийг нэвтрүүлэхгүй. Хуралдаан, хэлэлцүүлгүүдийг цахим хуудас үзэх боломжтой.
18. Норвеги	Бүртгэгдсэн - 2866	Хэвийн ⁴³⁹	2020.03.07-ноос Парламентын ордонтой танилцах арга хэмжээг зогсоосон.

⁴³⁵ <https://myrepublica.nagariknetwork.com/news/parliament-put-off-for-eight-days-over-coronavirus-fears/>

⁴³⁶ <https://www.parliament.uk/business/news/2020/march/uk-parliament-coronavirus-update/>

⁴³⁷ Following a joint meeting today, the Commissions of the House of Lords and House of Commons have issued the following statement:

"The Commissions of both Houses met today to discuss Parliament's response to Coronavirus. There are no plans to suspend Parliament.

"We continue to act entirely in line with the advice of Public Health England and the Speakers and political leadership of both Houses are keeping the situation under constant

review." <https://www.telegraph.co.uk/global-health/science-and-disease/coronavirus-uk-latest-news-italy-covid-19-deaths-cases-update/>

⁴³⁸ <https://www.houseofrepresentatives.nl/news/dutch-house-representatives-closed-public>

	Нас барсан - 12		<p>2020.03.16-ны Парламентын хуралдаанаар коронавирусийн халдварын холбоотой шуурхай асуудлыг шийдвэрлэх тусгай хороо байгуулсан.</p> <p>2020.03.12-нд 2020 оны 4 дүгээр сарыг дуустал хэрэгжих түр тогтоол баталж, хуралдаанд оролцож, санал өгөх гишүүдийг тоог 87-оор тогтоосон. Үндсэн хуульд заасны дагуу нийт гишүүдийн талаас дээш хувь хүрэлцэн ирснээр хуралдааныг хүчинтэйд тооцох юм. (нийт 169 гишүүнтэй)</p> <p>Дээрх хугацаанд гишүүд аль болох хоорондоо зайтай сууж, заавал өөрийн суудалдаа суух албагүй байна.</p>
19. Япон	Бүртгэгдсэн - 1193 Нас барсан - 43	Хэвийн ⁴⁴⁰	Парламентын ордонтой танилцах арга хэмжээг 2020.03.01.31-ний өдөр хүртэл зогсоосон.
20. Шинэ Зеланд	Бүртгэгдсэн - 205	Хэвийн ⁴⁴¹	<p>2020.03.17-ноос эхлэн Парламентын ордонтой танилцах арга хэмжээг түр зогсоосон, ордонд байрлах кафе-д гаднаас хүн орохыг тодорхойгүй хугацаагаар хязгаарласан.</p> <p>Бизнесийн хороо нь Танхимын санал хураалтад оролцох хүмүүсийн тоог багасгах зорилгоор зарим тооны үйл ажиллагааг (хорооны хуралдаан, асуулт асуух, санал өгөх) цахим хэлбэрээр явуулахыг дэмжиж журмын төсөл боловсруулсан байна.</p>

⁴³⁹ <https://www.stortinget.no/en/In-English>

⁴⁴⁰ http://www.shugiin.go.jp/internet/index.nsf/html/index_e.htm

⁴⁴¹ <https://www.parliament.nz/en/get-involved/features/update-on-public-access-to-new-zealand-parliament/>

АШИГЛАСАН МАТЕРИАЛ

- <http://archive.ipu.org/pdf/publications/strategy1721-e.pdf>
- <http://archive.ipu.org/pdf/publications/research-en.pdf>
<https://www.parliament.uk/documents/commons-resources/staff-handbook-april-2013.pdf>

Австрали Улс

- <https://www.legislation.gov.au/Details/C2019C00092>
- https://www.aph.gov.au/About_Parliament/Employment/Department_of_Parliamentary_Services/Employment_Conditions

АНУ

- <https://www.loc.gov/law/help/statutes-at-large/81st-congress/session-1/c81s1ch782.pdf>
- <https://uscode.house.gov/>
- <https://www.opm.gov/policy-data-oversight/pay-leave/salaries-wages/pay-executive-order-2020-adjustments-of-certain-rates-of-pay.pdf>
- <https://www.law.cornell.edu/uscode/text/5/part-III/subpart-D/chapter-53>
- <https://www.law.cornell.edu/uscode/text/5/part-III/subpart-D/chapter-53/subchapter-II>
- <https://www.law.cornell.edu/uscode/text/5/part-III/subpart-D/chapter-53/subchapter-III>
- <https://www.law.cornell.edu/uscode/text/5/part-III/subpart-D/chapter-53/subchapter-III>
- Дэлхийн улс орнуудын парламентын ажлын алба. УБ, 2012 он

Ирланд Улс

- Parliamentary Researcher (Law) in the Houses of the Oireachtas Service, CANDIDATES INFORMATION BOOKLET
- <https://www.oireachtas.ie/en/foi/pay-and-grading/>
- <https://www.publicjobs.ie/en/>

Эстони Улс

- <https://www.riigikogu.ee/wpcms/wp-content/uploads/2015/02/RKKStrukturENG2017.pdf>
- <https://www.riigikogu.ee/wpcms/wp-content/uploads/2015/02/The-Statutes-of-the-Chancellery-of-the-Riigikogu.pdf>
- <https://www.riigikogu.ee/riigikogu/riigikogu-kantselei/juhtkond-ja-osakonnad/>
- <https://www.riigikogu.ee/wpcms/wp-content/uploads/2014/11/Palgajuhend-01.01.2020-terviktekst.pdf>
- <https://www.riigikogu.ee/wpcms/wp-content/uploads/2014/11/Personaliosakonnapp%C3%B5him%C3%A4%C3%A4rus2016.pdf>
- <https://www.riigikogu.ee/wpcms/wp-content/uploads/2014/11/Riigikogu-Kantselei-strateegia-2019-2024.pdf>
- <https://www.riigikogu.ee/wpcms/wp-content/uploads/2014/11/%C3%95AO-p%C3%B5him%C3%A4%C3%A4rus2016.pdf>
- <https://www.riigikogu.ee/wpcms/wp-content/uploads/2014/11/Riigikogu-Kantselei-2018.-aasta-tegevusaruanne.pdf>

UIH.MN
СЭДЭЛН ААНЫ САХ

Оросын Холбооны Улс

- Регламент Государственной Думы. Принят постановлением Государственной Думы Федерального Собрания Российской Федерации от 22 января 1998 года № 2134-II ГД. Эх сурвалж: <http://old.duma.gov.ru/about/regulations/>
- Оросын Холбооны Улсын Төрийн Думын регламент (Гарын авлага). Ц.Цолмон ба бусад. Мөнхийн үсэг, 2019 он. 53-54 дэх тал.
- Федеральный закон от 27.07.2004 N 79-ФЗ (ред. от 16.12.2019) "О государственной гражданской службе Российской Федерации"
- Указ Президента РФ от 25.07.2006 N 763 (ред. от 31.12.2019) "О денежном содержании федеральных государственных гражданских служащих"
- Федеральный закон "О системе государственной службы Российской Федерации" от 27.05.2003 N 58-ФЗ (последняя редакция)
- Положением о конкурсе на замещение вакантной должности федеральной государственной гражданской службы в Аппарате Государственной Думы Федерального Собрания Российской Федерации, утвержденным распоряжением Председателя Государственной Думы Федерального Собрания Российской Федерации от 12.07.2005 г. № 235р-1

Солонгос Улс

- <http://www.law.go.kr/%EB%B2%95%EB%A0%B9/%EA%B5%AD%ED%9A%8C%EC%82%AC%EB%AC%B4%EC%B2%98%EB%B2%95>
- [http://www.law.go.kr/%EB%B2%95%EB%A0%B9/%EA%B5%AD%ED%9A%8C%EC%9E%85%EB%B2%95%EC%A1%B0%EC%82%AC%EC%B2%98%EB%B2%95/\(16327\)](http://www.law.go.kr/%EB%B2%95%EB%A0%B9/%EA%B5%AD%ED%9A%8C%EC%9E%85%EB%B2%95%EC%A1%B0%EC%82%AC%EC%B2%98%EB%B2%95/(16327))
- <http://www.law.go.kr/LSW/lsLinkProc.do?&lsNm=%EA%B5%AD%EA%B0%80%EA%B3%B5%EB%AC%B4%EC%9B%90%EB%B2%95&chrClsCd=010202&mode=20&ancYnChk=0#>
- <http://www.law.go.kr/%EB%B2%95%EB%A0%B9/%EA%B3%B5%EB%AC%B4%EC%9B%90%EB%B3%B4%EC%88%98%EA%B7%9C%EC%A0%95>
- (<http://www.law.go.kr/LSW//lumLsLinkPop.do?lspttninfSeq=106597&chrClsCd=010202&ancYnChk=0>)
- <http://www.law.go.kr/LSW/lsByllInfoPLinkR.do?lsiSeq=204635&lsNm=%EA%B3%B5%EB%AC%B4%EC%9B%90%EC%88%98%EB%8B%B9+%EB%93%B1%EC%97%90+%EA%B4%80%ED%95%9C+%EA%B7%9C%EC%A0%95&bylNo=0002&bylBrNo=03&bylCls=BE&bylEfYd=20180921&bylEfYdYn=Y>
- <http://www.law.go.kr/%EB%B2%95%EB%A0%B9/%EA%B5%AD%ED%9A%8C%EC%9D%B8%EC%82%AC%EA%B7%9C%EC%B9%99>
- <http://www.law.go.kr/%EB%B2%95%EB%A0%B9/%EA%B5%AD%ED%9A%8C%EC%82%AC%EB%AC%B4%EC%B2%98%EC%A7%81%EC%A0%9C>
- <http://www.law.go.kr/%EB%B2%95%EB%A0%B9/%EA%B5%AD%ED%9A%8C%EC%9E%85%EB%B2%95%EC%A1%B0%EC%82%AC%EC%B2%98%EC%A7%81%EC%A0%9C>
- <https://www.euractiv.com/section/health-consumers/news/parliament-president-under-pressure-to-suspend-plenary/>
- <https://www.europarl.europa.eu/news/en/press-room/20200310IPR74511/ep-calendar-revised-to-ensure-parliament-can-exercise-its-core-functions>
- <https://techcrunch.com/2020/03/11/european-parliament-moves-to-majority-teleworking-in-response-to-covid-19/>
- <https://www.riigikogu.ee/en/press-releases/others/riigikogu-will-reorganise-work-prevent-spread-coronavirus/>

- <https://www.cbc.ca/news/politics/parliament-suspended-1.5496469>
- <https://www.theguardian.com/world/2020/mar/13/european-countries-take-radical-steps-to-combat-coronavirus>
- <http://www.npc.gov.cn/englishnpc/c2763/202002/3be9ebfa9cbf4fe9b087a947951ce0e1.shtml>
- <https://news.abs-cbn.com/news/03/13/20/congress-house-of-representatives-batasan-suspends-work-march-16-to-april-12>
- <https://www.parliament.uk/business/news/2020/march/uk-parliament-coronavirus-update/>
- <https://www.telegraph.co.uk/global-health/science-and-disease/coronavirus-uk-latest-news-italy-covid-19-deaths-cases-update/>
- http://www.shugiin.go.jp/internet/index.nsf/html/index_e.htm
- <https://www.parliament.nz/en/get-involved/features/update-on-public-access-to-new-zealand-parliament/>
- <https://www.aph.gov.au>

2020.03.24-ний байдлаар

- Regular Session 2019-2020 House Resolution 834
<https://www.legis.state.pa.us/cfdocs/billinfo/billinfo.cfm?sYear=2019&sInd=0&body=H&type=R&bn=834>
- Бундестаг корона хямралын үеэр ажиллах горим эрэлхийлж байна-Bundestag sucht Arbeitsmodi in der Corona-Krise-*германаар*
<https://rsw.beck.de/aktuell/meldung/bundestag-sucht-arbeitsmodi-in-der-corona-krise>
- Бундестаг дөрөвний нэгээр шийдвэр гаргана-Bundestag soll bereits mit einem Viertel der Mitglieder beschlussfähig sein-*германаар*
<https://www.spiegel.de/politik/deutschland/corona-krise-bundestag-soll-bereits-mit-einem-viertel-der-mitglieder-beschlussfaehig-sein-a-1989849b-d666-4bae-b0c6-58558fdee60d>
- Корона хямралаас болж Үндсэн хуулиа өөрчлөх үү?- Grundgesetz-Änderung wegen Corona-Krise?-*германаар*
<https://www.rtl.de/cms/grundgesetz-aenderung-wegen-corona-krise-4505157.html>
- https://www.parliament.nz/en/pb/hansard-debates/rhr/combined/HansDeb_20200319_20200319_16
- <https://www.stuff.co.nz/national/health/coronavirus/120402590/coronavirus-parliament-changing-rules-to-run-on-skeleton-numbers-if-needed>
- https://multimedia.europarl.europa.eu/en/plenary-session_20200326-0900-PLenary_vd
- <https://techcrunch.com/2020/03/23/eu-parliament-moves-to-email-voting-during-covid-19/>
- <https://www.europarl.europa.eu/committees/en/home>
<http://www.npc.gov.cn/englishnpc/c2763/202002/3be9ebfa9cbf4fe9b087a947951ce0e1.shtml>